

Fővárosi Ítéletábla

A Fővárosi Ítéltábla a Ügyvédi Iroda által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (uo.) II. rendű és III.rendű felperes neve (uo.) III. rendű felpereseknek - a Ügyvédi Iroda által képviselt alperes neve - mint ... jogutódja - alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2016. március 10. napján kelt 22.P/P.III.23.439/2010/113. számú ítélete ellen az alperes részéről 114. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az I. rendű felperesnek járó 9.429.748 forint kártérítés összegét 7.429.748 (Hétmillió-négyszázhuszonkilencezer-hétszáznegyvennyolc) forintra leszállítja azzal, hogy ebből az összegből az alperes 8.000.000 forint helyett 6.000.000 (Hatmillió) forint után tartozik 2009. október 19. napjától késedelmi kamatot fizetni.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg együttesen az I-III. rendű felpereseknek 100.000 (Egyszázezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költséget.

A le nem rótt 815.700 (Nyolcszáztizenötezer-hétszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az I. rendű felperes ... özvegye, az 1993-ban született II. rendű felperes az I. rendű felperes és ... közös gyermeke, az 1984-ben született III. rendű felperes az I. rendű felperes vér szerinti, és ... nevelt gyermeke, akit 1992 őszétől ... nevelt az I. rendű felperessel közös háztartásban. ... 2002 júniusában jelentkezett a ... I. számú Sebészeti Szakambulanciáján, nehezített székletürítésre és véres székletre panaszkodva. ...nál 2002 nyarán preoperatív sugárkezelést végeztek, majd 2002. október 14-25. napja között ... Sebészeti Osztályán kezelték, ahol a végbél alsó daganatos részének műtéti eltávolítását végezték. Az ... Sztóma Terápiás Szakambulanciája 2007-ig végezte ... műtét utáni kontrolljait; a műtét után a részére kemoterápia végzését kezdeményezte az Országos Onkológiai Intézetben. ...nak 2008 szeptemberében ismételt panaszai jelentkeztek. A 2008. október 15. napján elvégzett vastagbél tükrözés során a leszálló vastagbél valószínűsíthetően daganat miatti szűkületét véleményezték, a mintavételt követően sor került ... daganatkiújulás miatti műtétjének elvégzésére. A műtétet követő kórszövettani diagnózis a vastagbél rosszindulatú tumoros folyamatát véleményezte. ... 2009. október 18. napján hunyt el, a kórbonctani vizsgálat alapján alapbetegségének a vastagbél rosszindulatú daganatát adták meg, amely metasztázisokat adott a májba, és a tüdőben lévő hasüregi nyirokcsomókba.

Az I-III. rendű felperesek végleges keresetükben vagyoni és nem vagyoni káraik megtérítésére kérték kötelezni az alperest.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Állítása szerint az ... kizárólag a megszűnésének időpontjában - 2008. október 30-án - fennálló követelésekért köteles helytállni, ezért az I-III. rendű felpereseket ... 2009. október 18. bekövetkezett halála kapcsán ért károkért nem felel. Az I-II. rendű felperesek által előterjesztett nem vagyoni kárigényt ezen túlmenően eltúlzottnak, a III. rendű felperes vonatkozásában pedig jogalap nélkülinek tartotta. Az I. rendű felperes tartást pótló járadékigényét alaptalannak találta, ugyanis az a káron szerzés tilalmába ütközik, mert ... halálával a családnak megtakarítása keletkezett.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 9.429.748 forintot és ebből különböző részösszegek után, különböző időpontoktól járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, továbbá 2016. március 1. napjától kezdődően minden hónap 10. napjáig havi 16.360 forint járadékot. Az ítéletét a lejárt és folyó járadék tekintetében előzetesen végrehajthatónak nyilvánította. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg a II. rendű felperesnek 3.000.000 forint, míg a III. rendű felperesnek 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítést annak késedelmi kamatával együtt, továbbá az I-III. rendű felpereseknek egyetemlegesen 436.384 forint perköltséget. A keresetet ezt meghaladóan elutasította. Egyetemlegesen kötelezte az I-III. rendű felpereseket, hogy fizessenek meg a Fővárosi Törvényszék költségvetési elszámolási számlájára 31.178 forint költséget. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a Fővárosi Törvényszék költségvetési elszámolási számlájára 93.536 forint költséget. Rendelkezése szerint az eljárás során feljegyzett 1.159.900 forint eljárási illetéket az állam viseli. Az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a 2008-ban megszűnt ...-nak a megszűnése előtti időben kifejtett magatartásával okozati összefüggésben keletkezett kárért a megszűnését követő időre is helytállási kötelezettség terheli az alperest. A jogvita érdemében kiemelte, hogy ... esetében az APRE műtétet követő onkológiai utógondozásban jelentős mulasztás történt az alperesi jogelőd részéről, amely a CEA tumormarkerek értékének nem protokoll szerinti gyakorisággal való ellenőrzésében, valamint a kolonoszkópiás vizsgálatok elvégzésének teljes hiányában nyilvánult meg. ... részére az endoszkópos vizsgálat esélyt adhatott volna a kiújult daganat kimutatására, amelynek adekvát terápiája mellett ... túlélhette volna betegségét, vagy meghosszabbodhatott volna az élete. Kiemelte: az I-III. rendű felperesek bizonyították, hogy ... halála utáni életminőségük romlott, ezért az I-III. rendű felperesek nem vagyoni kártérítés iránti igénye megalapozott. Értékelte, hogy az I. rendű felperes 17 évi harmonikus házasság után rendkívül fiatalon veszítette el 39 éves férjét, a II. rendű felperest az édesapja elvesztésével tragikus veszteség érte, míg a III. rendű felperes esetében a nevelőapja halála a családtagjaival kapcsolatos szorongást, érzelmi elsivárosodást eredményezett. Álláspontja szerint nem vitatható, hogy a nevelt gyermeket is nem vagyoni kártérítés illeti meg a nevelőapja elvesztése miatt, a perben beszerzett adatok ugyanis alátámasztották, hogy a III. rendű felperes teljes családban éléshez való joga is sérült, nevelőapjával ugyanis rendkívül szoros családi viszonyt ápolt. Az elsőfokú bíróság mérlegelte azt a körülményt is, hogy az I-III. rendű felperesek személyisége a kialakult új élethelyzethez történő alkalmazkodás során jelentősen átalakult, családi és szociális kapcsolataik beszűkültek, szabadidős tevékenységeik lecsökkentek, a jövőre vonatkozó elképzeléseik elnehezültek, pszichés állapotukat a haláleset negatívan érintette, a házastárs, az édesapa, a nevelőapa, a családfő elvesztése valamennyi felperesnél hátrányos mentális változásokat eredményezett. Mindezeket értékelve a káreseménykori értékviszonyok alapján az I. rendű felperes javára 8.000.000 forintot, a II. rendű felperes javára 3.000.000 forintot, míg a III. rendű felperes javára 2.000.000 forintot - értékelve a vér szerinti kapcsolat hiányát - tartott alkalmasnak az őket ért nem vagyoni hátrányok hozzávetőleges kiegyensúlyozására. Az elsőfokú bíróság a káresemény

idején hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 358. § (1) bekezdése alapján az I. rendű felperes javára a tartást pótló járadék iránti igényt is megalapozottnak ítélte, annak összegét mérlegeléssel - a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (Csjt.) rokontartásra vonatkozó szabályait is szem előtt tartva - a ...t halála időpontjában megillető rokkant nyugdíj 20%-ában állapította meg, ugyanis ez az összeg biztosítja járadékként az I. rendű felperes szükségleteinek a haláleset előtti színvonalon történő kielégítését, a saját tényleges jövedelmét is figyelembe véve.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, annak megváltoztatásával elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan az I. rendű felperes járadékigényének, illetőleg a III. rendű felperes nem vagyoni kárigényének elutasítását, illetőleg az I. rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítés 2.000.000 forintra, a II. rendű felperesnek megítélt nem vagyoni kárigény 1.000.000 forintra történő leszállítását kérve. Változatlanul fenntartott álláspontja szerint a jogutód nélkül megszűnt ... vagyoni jogi jogutódjaként az alperes kizárólag az ... megszűnésének pillanatáig, azaz 2008. október 30. napjáig bekövetkezett károkért tartozhat kártérítő felelősséggel. Emellett hivatkozott arra, hogy az I-II. rendű felperesek javára megítélt nem vagyoni kártérítés összege a bírói gyakorlathoz képest is túlzott mértékű a káresemény 2009. évi bekövetkezésekor fennálló értékviszonyok alapján, amelynek összegét tovább csökkenti, hogy az alperesi jogelőd mulasztásától függetlenül ... természetes okú megbetegedésének 5 éven túli túlélési esélye rendkívül csekély volt. A III. rendű felperes esetében állítása szerint a személyiségi jogsérelem nem az alperesi jogelőd magatartásával, hanem már akkor bekövetkezett, amikor a III. rendű felperes édesapja az I. rendű felperest elhagyta. Utalt arra is, hogy a III. rendű felperes esetében nem nevelőapja elvesztése okozott elsődlegesen fájdalmat és szorongást, hanem az a tudat, hogy ez a tragédia a genetikai öröklődés lehetősége miatt a II. rendű felperes esetében is megtörténhet; ez a körülmény azonban az alperesi jogelőd magatartásával okozati összefüggésbe nem hozható. A III. rendű felperes nem vagyoni kártérítési igénye körében ezen túlmenően értékelni kell ... 5 éven túli túlélési esélyének rendkívül alacsony mértékét, a veszteségélmény azóta történt feldolgozását, a 2009. évi értékviszonyokat, valamint azt, hogy a III. rendű felperes édesapja jelenleg is él. Az alperes ezen túlmenően vitatta az elsőfokú ítéletet az I. rendű felperes javára megítélt járadékösszeg tekintetében, ugyanis ... nem volt az I. rendű felperes eltartására köteles, így tévesen hívta fel az elsőfokú bíróság a régi Ptk. 358. § (1) bekezdését.

Az I-III. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében felülbírált [Pp. 228. § (4) bekezdés].

Az alperes fellebbezése kisebb részben megalapozott.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálta felül [Pp. 253. § (3) bekezdés], és megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a szükséges mértékben feltárta, érdemi döntésével is túlnyomórészt - az I. rendű felperes nem vagyoni kárigényének összegszerűsége megítélése kivételével - egyetértett.

Az alperes fellebbezésében kizárólag azért kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a kereset elutasítását, mert vitatta, hogy az ... vagyoni jogi jogutódjaként az ... 2008. október 30. napján történt megszűnése után bekövetkezett károkért kártérítő felelősséggel tartozna. Az adott esetben azonban az alperes fellebbezési érvelésével szemben nem annak van jelentősége, hogy az I-

III. rendű felpereseket ért károsodás - hozzátartozójuk halála - az ... megszűnését követő időben, 2009. október 18-án következett be, hanem annak, hogy az alperes mint az ... jogutódja az azokból a mulasztásokból eredő tartozásokért tartozik helytállni, amelyet a jogelődje követett el. Fellebbezésében az alperes sem tette vitássá, hogy ... 2002-ben történt APRE műtétet követő onkológiai utógondozásában - az ... megszűnése előtti időben - jelentős mulasztás történt az alperesi jogelőd részéről, amely a CEA tumormarkerek értékének nem protokoll szerinti gyakorisággal való ellenőrzésében, valamint a kolonoszkópiás vizsgálatok elvégzésének teljes hiányában nyilvánult meg. Az alperes azt a megállapítást sem vitatta, hogy ... részére az endoszkópos vizsgálat esélyt adhatott volna - a még mindig az ... megszűnése előtti időben, 2008 októberében, más egészségügyi intézményben észlelt - kiújult daganat kimutatására, amelynek adekvát terápiája mellett ... túlélhetne volna betegségét, vagy meghosszabbodhatott volna az élete. Nem tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor úgy foglalt állást, hogy a 2008-ban megszűnt ...-nak a megszűnése előtti időben kifejtett magatartásával okozati összefüggésben keletkezett kárért a megszűnését követő időre is helytállási kötelezettség terheli az alperest. Alapítván hivatkozott az alperes a Kúria Pfv.IV.20.219/2012/7. számú határozatában foglaltakra is, mert a Kúria a hivatkozott rész- és közbenső ítéletében ugyanis éppen azt fejtette ki, hogy a jogutód abból a szerződészegésből eredő követelésekért tartozik helytállni, amit a jogelődje elkövetett.

Az I. rendű felperes vagyoni kárigényként előterjesztett tartást pótló járadék igénye kapcsán a Fővárosi Ítéltábla a következőkben írtaknak tulajdonított jelentőséget.

A káresemény idején hatályos Csjt. 24. §-a értelmében a házastársak hűséggel tartoznak egymásnak és egymást támogatni kötelesek.

A Csjt. 27. § (1) bekezdése alapján a házasság megkötésével a házastársak között a házassági életközösség idejére házastársi vagyontársaság keletkezik. Ennek megfelelően a házastársak osztatlan közös tulajdona mindaz, amit a házassági életközösség ideje alatt akár együttesen, akár külön-külön szereztek, kivéve azt, ami valamelyik házastárs különvagyonához tartozik. Közös vagyon a különvagyonnak az a haszna is, amely a házassági életközösség fennállása alatt keletkezett, levonva ebből a vagyonkezelés és fenntartás költségeit. Közös vagyon továbbá a feltalálót, újítót, a szerzőt és más szellemi alkotást létrehozó személyt a házassági életközösség fennállása alatt megillető esedékes díj.

A hozzátartozó által érvényesített ilyen igények esetében a bírósági gyakorlat valóban csak a jogszabály alapján fennálló tartási kötelezettségek esetén tartja megalapozottnak a követelést, azonban a Csjt. általános érvényű szabályként fogalmazza meg, hogy a házastársak egymást támogatni kötelesek, amely kötelezettség a házastárs tartására is kiterjed, ennek az általános támogatási kötelezettségnek a vagyoni viszonyokra vetített konkretizálását adja a Csjt. vagyontársasági szabályt megfogalmazó 27. §-a. Az alperes fellebbezésben kifejtett álláspontjával szemben ezért amennyiben a házastárs saját jövedelme a házastársa halála előtti életszínvonal biztosításához nem elegendő, a régi Ptk. 358. § (1) bekezdése alapján ezért alappal érvényesíti az ennek megfelelő tartást pótló járadékigényét. Az I. rendű felperes esetében a perben feltárt adatok alapján megállapítható volt, hogy saját jövedelméből a korábbi életminőségét biztosítani nem tudja, nem tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor az alperest az I. rendű felperes javára tartást pótló járadék címén - összecszerülésében az alperes által sem vitatott mértékben - vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte.

Következetes a bírói gyakorlat abban, hogy a nevelőszülő elvesztése esetén is megállapítható, hogy sérült a nevelt gyermeknek a család integritásához fűződő joga, amennyiben a huzamosabb időn át

tartó, életvitelszerű együttélés és az érzelmi kötődés megvalósult, a nevelőszülő és a nevelt gyermek közötti viszony is alapot adhat a hozzátartozói nem vagyoni kártérítési igényre. A perben feltárt adatokból kétségtelenül kitűnik, hogy a III. rendű felperes és ... között az előzőek szerinti, hozzátartozói nem vagyoni kárigényt megalapozó életvitelszerű, hosszú időn keresztül tartó együttélés, érzelmi kötődés kialakult, ... ugyanis 1992-től - a III. rendű felperes 8 éves korától - egészen haláláig, a III. rendű felperes 25 éves koráig saját háztartásában, az 1993-ban született édes gyermekével együtt testvérként, saját gyermekeként nevelte a III. rendű felperest. A Fővárosi Ítéltábla ezért osztotta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, miszerint a III. rendű felperest nem vagyoni kártérítés illeti meg nevelőapja elvesztése miatt.

A Fővárosi Ítéltábla az I-III. rendű felperesek nem vagyoni kárigényének mértéke kapcsán a következőkben kifejtetteknek tulajdonított jelentőséget.

A régi Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A régi Ptk. 355. § (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A nem vagyoni kár megtérítésére ugyanazok a szabályok vonatkoznak, amelyeket a vagyoni károk esetén is alkalmazni kell, vagyis a kárt - a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése és a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint - a károsultnak megfelelően bizonyítania kell.

Kétségtelen, hogy a személyiséget ért kár valójában megfizethetetlen, a nem vagyoni kártérítés elvi alapjait rögzítő 34/1992. (VI. 1.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően a polgári jogi védelem módja - a kártérítés - a sérelemhez képest valójában inadekvát, a kártérítési összeg meghatározásánál a bíróságok józanságának, mértéktartásának és elhivatottságának van szerepe.

A régi Ptk. 355. § (1) bekezdése szerinti nem vagyoni kártérítés intézménye arra szolgál, hogy a károsultaknál a személyiségi jogi - amely nem pusztán egészségromlás lehet - érelem következtében bekövetkezett hátrányt, életminőségükben beállt negatív irányú változást másnemű előny, pénz nyújtásával kísérelje meg kompenzálni. A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása sosem egzakt módon, hanem mindig bírói mérlegeléssel, az eset összes körülményeinek figyelembevételével történhet, ezen belül figyelemmel kell lenni a károsultat ért nem vagyoni sérelem jellegére, súlyosságára, arra, hogy a károkozó magatartás folytán hogyan változtak a károsult életkörülményei. Összehasonlító adatként kell vizsgálni a károk ár- és értékviszonyokat, valamint a bírói gyakorlat által hasonló esetekben alkalmazott kártérítési összegek nagyságrendjét is.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg az I-III. rendű felpereseket - az alperes károkozó magatartásával okozati összefüggésben - ért hátrányos változásokat. A káresemény idején - 2009-ben - érvényesülő ár- és értékviszonyokat, valamint a más hasonló jellegű ügyekben folytatott bírói gyakorlatot alapul véve azonban az I. rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítés összegét - amint arra az alperes helytállóan hivatkozott fellebbezésében - némileg eltúlzott összegben állapította meg. Nem hagyható ugyanis figyelmen kívül, hogy ... az alperesi jogelőd mulasztásától függetlenül sem volt egészséges ember, rosszindulatú vastagbél-daganata az alperesi jogelőd mulasztásától függetlenül alakult ki, az I. rendű felperes nem a teljesen egészséges párját veszítette el - kétségkívül rendkívül fiatalon. A Fővárosi Ítéltábla ezért a káresemény idején fennállt ár- és értékviszonyoknak megfelelően 6.000.000 forintot tartott alkalmasnak az I. rendű felperes nem

vagyoni kárának kompenzálására. Ezen túlmenően azonban az II. rendű és a III. rendű felperesek által elszenvedett nem vagyoni sérelem orvoslásához szükséges kártérítési összeget az elsőfokú bíróság helyesen, a káresemény idején érvényesülő ár- és értékviszonyoknak, valamint a más hasonló jellegű ügyekben folytatott bírói gyakorlatnak megfelelően határozta meg, az alperes fellebbezése olyan körülményt, amely a mérlegelés szempontjait oly módon módosította volna, hogy annak következményeként a kártérítés összegének megváltoztatására adott volna alapot, nem jelölt meg.

A megváltoztató rendelkezés következtében a fellebbezési eljárásban kialakult pernyertesség-pervesztesség aránya sem adott alapot arra, hogy a Fővárosi Ítéltábla megváltoztassa az elsőfokú bíróság perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését, az I. rendű felperes nem vagyoni kárigénye ugyanis a megváltoztató rendelkezés mellett sem volt eltúlzottnak tekinthető [Pp. 81. § (2) bekezdés].

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) és (3) bekezdései értelmében a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta, míg az ezt meghaladó rendelkezések tekintetében helybenhagyta.

Az alperes kisebb részben sikeres fellebbezése következményeként köteles a másodfokú eljárásban is irányadó Pp. 81. § (1) bekezdése alapján az I-III. rendű felperesek részére jogi képviselőjük ellátásáért a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései szerint - a 4/A. § értelmében áfa figyelembevételével - megállapított ügyvédi munkadíjból álló fellebbezési eljárási költség megfizetésére, míg az Itv. 46. § (1) bekezdése szerinti fellebbezési eljárási illetéket az I-III. rendű felperesek személyes költségmentességére, és az alperes illetékmentességére tekintettel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2016. szeptember 9.

Dr. Sággy Mária s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kincses Attila s.k.
előadó bíró

Dr. Csordás Csilla s.k.

bíró